HalmstadBudet

Ett nyhetsbrev till Gamla Halmstads medlemmar Årg. 8 Nr 4/2012

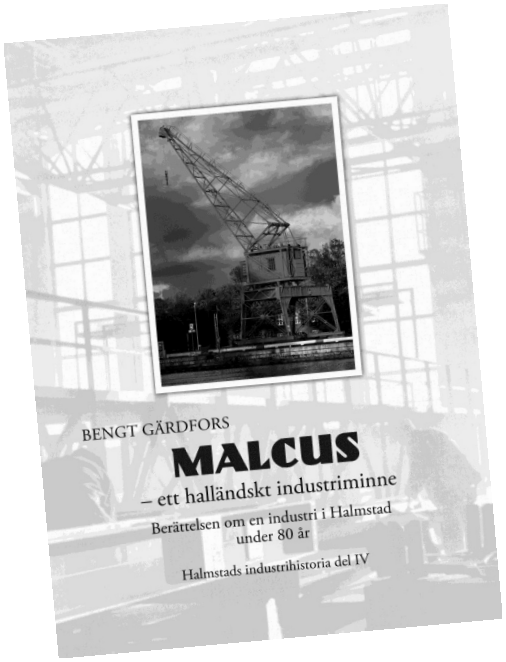

Malcus

- ett halländskt industriminne

Av Bengt Gärdfors

Nu utkommer del 4 i Gamla Halmstads skriftserie om industrihistoria. Den här gången handlar det om Malcus, ett företag som många Halmstadbor har en särskild relation till. Köp boken till medlemspris: 200 kr.

Malcus Holmquist var under många år ett av de dominerande industriföretagen i Halmstad och i södra Halland. Många Halmstadbor har på olika sätt en relation till företaget.

Lagom till jul presenterar Gamla Halmstad en ny bok som omfattar Malcus 80-åriga historia från 1889 till 1969, då verksamheten övertogs av Svenska Kullagerfabriken (SKF) i Göteborg. Författare är Bengt Gärdfors, Laholm, som tidigare forskat och skrivit om sydhalländsk historia med anknytning till näringslivet.

Det som framför allt kännetecknade Malcus var den internationella verksamheten. Till nästan alla länder i världen exporterades borr, borrutrustningar, slipmaskiner, traverser och lyftdon samt en mängd andra industriartiklar. Ett konkret exempel på företagets mångsidiga produktion finns sedan några år intill det gamla tullhuset vid Nissan: Kran 2, levererad 1921 av Halmstads Nya Verkstads AB, som var ett helägt dotterbolag till AB Malcus Holmquist.

Boken är del fyra i Gamla Halmstads skriftserie om Halmstads industrihistoria. Bengt Gärdfors kommer att berätta om Malcus och om sin bok vid Gamla Halmstads vårmöte nästa år.

Stefan Gustafsson

Julklappstips

till medlemspris!

Pris 60 kr

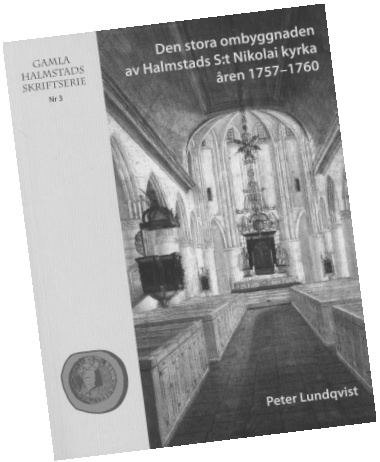

”Halmstad i årtal” av K B Bjering

”S:t Nikolai kyrka” av Peter Lundqvist

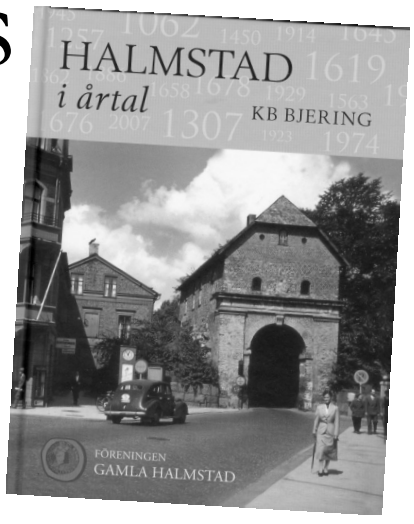

Pris 150 kr

Årsmötet 2012

Gamla Halmstads årsmöte hölls den 15 oktober i Immanuelskyrkan och lockade ca 300 deltagare. Kvällens föreläsare var Egon Edström, ordförande i Halmstads Idrottsmuseum och välkänd speaker på Örjans Vall på HBK:s matcher. Han redogjorde för Örjans Valls tillkomst för 90 år sedan 1922, visade bildspel och berättade anekdoter från Halmstads fotbollsvärld.

Gamla Halmstad fick en ny ordförande, Sven Johansson, som efterträder Anders Bergenek. Två nya ledamöter, tar plats i styrelsen, Anders Aili och Bengt-Åke Helleklev. Omvalda styrelseledamöter är Torgny Ahlgren, Stefan Gustafsson, Ilse Holm, Anna Holmström, Kersti Nilsson och Kerstin Wedin.

Som revisor omvaldes Ulf Skoglund och som revisorssuppleant Sven-Ola Carlsson. Som representanter i Stiftelsen Mellgrenska Huset omvaldes Carl-Gustaf von Mentzer och Thore Jönsson och som representanter i Stiftelsen Sköldska Huset omvaldes K B Bjering och nyvaldes Anders Bergenek. Till valberedning omvaldes Lennart Lundborg och nyvaldes Börje Winstrand och Göran Hegen med den sistnämnde som sammankallande. Sven Johansson framförde föreningens tack till avgående ordförande Anders Bergenek samt överlämnade en avskedspresent.

Kvällen avslutades med att boken ”Återsken-ett sekel i elden. Halmstads brandförsvar 1903-2003” delades ut till alla deltagare som var intresserade. Därefter intog ett 70-tal medlemmar supé på restaurang Jarlen.

Kerstin Wedin

Mötets föredragshållare Egon Edström och vår nye ordförande Sven Johansson.

Foto: Christel Ek

Till höger: Föreningens förre ordförande Anders Bergenek tackade medlemmarna för en trevlig tid tillsammans.

Historia intresserar Bengt-Åke Helleklev - en av våra nya styrelseledamöter

Bengt-Åke Helleklev är sedan 1975 bosatt i Halmstads kommun, Oskarström, medlem sedan 2005, intresserad långt dessförinnan och nu styrelseledamot.

Bengt-Åke är född 1951 och uppvuxen i Kristianstad.

1970 blev det till att ”läsa” i Lund på Socialhögskolan, där han tog socionomexamen 1974.

Efter värnpliktstjänstgöringen på A3 i Kristianstad styrdes färden nordväst ut, närmare bestämt till Halmstad, där han anställdes som socialassistent av Halmstads kommun med tjänstgöring också i Oskarström, som sedan blev bosättningsorten.

Sommartid är han dock helst i stugan i Tylösands Fritidsby.

1979 blev det arbetsbyte till Arbetsförmedlingen i Halmstad, där han fortfarande finns i rullorna. Inom AF-organisationen har det blivit olika typer av uppdrag, -arbetsförmedlare, yrkesvägledare, arbetskonsulent, KAS-ansvarig, upphandlare, utbildningsbeställare och sedan 2009 socialkonsulent.

1984 blev även en jur. kand examen klar. Även om det blev samhällsvetenskapliga utbildningar och arbetssysselsättningar har alltid historia varit ett viktigt intresseområde för Bengt-Åke, som sällan kan passera en öppen grop för arkeologisk undersökning utan att titta ned i den. Medeltiden är en mycket spännande tidsepok – hur levde folk då?

Det är också lätt att bli imponerad av kung Christian IV:s byggiver som resulterade i mängder av hus, slott och kyrkor i hela dåvarande danska Norden.

Man får inte heller glömma bort den tid vi lever i, som med hög fart färdas från nu till då.

Det gäller att dokumentera, helst medan det ännu finns levande berättare kvar i livet, anser Bengt-Åke.

Förutom Gamla Halmstad finns Föreningen Norden, LION:s i Oskarström och Oskarströms Frimärksklubb på listan över föreningsengagemang.

Familjen består av hustrun Suzanne, tre ”utflugna” döttrar, tre fantastiska svärsöner, fyra tvåbenta barnbarn och fyra fyrbenta (hundar som gärna inlånas från döttrarna med resp.) dito.

Foto: Christel Ek

Med detta utskick kommer både Halmstadbudet och årsboken, för oss i styrelsen är detta inte en avslutning då vi kan slå oss till ro. Arbetet med årsboken för 2013 har redan påbörjats och vi funderar på artikeluppslag och idéer att arbeta med. Vi söker hela tiden nya skribenter så har ni något att berätta vill vi gärna att ni hör av er till redaktionskommittén.

Vid årsmötet fick vi två nya styrelsemedlemmar, en av dem presenteras i detta nummer av Halmstadbudet. Undertecknad blev vald till föreningens ordförande på årsmötet. Jag har suttit i Gamla Halmstads styrelse sedan 1997 och har varit med och utformat föreningen och årsboken till det vi ser idag. Det kommer därför inte att bli någon större förändring då mina tankar och ideer redan syns i årsboken.

Jag ser fram emot arbetet som ordförande då jag vet att vi har en bra styrelse och en mycket kompetent redaktionskommitté till årsboken.

Sedan måste jag återkomma till Najadenfrågan. Tisdagen den 23:e oktober beslutade kommunfullmäktige att avveckla kommunens ägande i Najaden, men jag tror inte sista ordet i frågan är sagt ännu.

Ordföranden har ordet

Gamla Halmstad är inte en förening som förvaltar fast egendom och det är inte aktuellt att föreningen skall gå in i en förvaltning av Najaden.

Men kan det skapas en organisation, till exempel en stiftelse likt den som finns för Gula Villan, som kan förvalta Najaden tror jag det finns många privatpersoner och företag i Halmstad som kan tänka sig att bidra till driftskostnaden.

Blir detta verklighet kommer Gamla Halmstad att stötta detta arbete. Men, och det är ett stort men, för att detta skall kunna bli verklighet måste Najaden överlåtas i gott skick. Det innebär att Halmstads kommun måste ta sitt ansvar och genomföra steg 2 i upprustningen av Najaden. Görs det tror jag det finns förutsättningar att vi kan få ha kvar Najaden i Halmstad.

Vi kommer som vanligt att stå vid stadens bokhandlare och sälja medlemskap helgen den 16 och 17 december. Passa på att komma och prata med oss då och om ni har julklappsproblem så köp ett medlemskap och ge bort, vi kommer att ha ett fint erbjudande till er.

Till slut önskar jag alla medlemmar God Jul och Gott Nytt År!

Sven Johansson

Julgröt och halländska rim

Risgrynsgröt har stått sig som festmat i juletid i flera hundra år. Därom vittnar inte minst gamla halländska grötrim. Men kanske är seden att rimma till julgröten på utdöende. Gröten har inte samma status som julens festmat som den haft tidigare. Och utan gröt inget rim.

Den hallänning som fortfarande knåpar ihop enkla tillfällighetsrim vid grötfaten har i alla fall del i en månghundraårig kulturtradition.

Denna gröten är kokt i gryta och inte i en spann
ta ej mer i skeden än du orkar dra i lann

Så lyder ett nordhalländskt grötrim, upptecknat någon gång i början av 1900-talet. Enligt samme sagesman var gröt den viktigaste rätten på julaftons kväll.

Förebilden till grötrim är de tillfällighetsverser som förekom på 1600-talet, då lever serverades, främst gäddlever. Leverrimmen förekom mest bland de bättre beställda, men spred sig med tiden till allmogen och omvandlades på 1700 - och 1800-talen till grötrim.
Det första kända grötrimmet i Sverige är från 1818:

Gröten är kokt i spiseln och ej i någon kärna
Fast flickorna säger nej, så vill de ändå gärna

Gröt var inget nytt påfund för 1700-talets bondebefolkning, utan en lagad maträtt som hör till våra allra äldsta.

Däremot blev vitgröten på 1700-talet festmat bland bondebefolkningen, från att ha varit en delikatess främst för de välmående skikten ända sedan medeltiden. Vid arbetsmöten och julgillen i det gamla bondesamhället var gröt av risgryn en kalasdessert.

Texten från Lars Grimbeck & Stefan Gustafsson, Jul i Halland. Halmstad 2009.

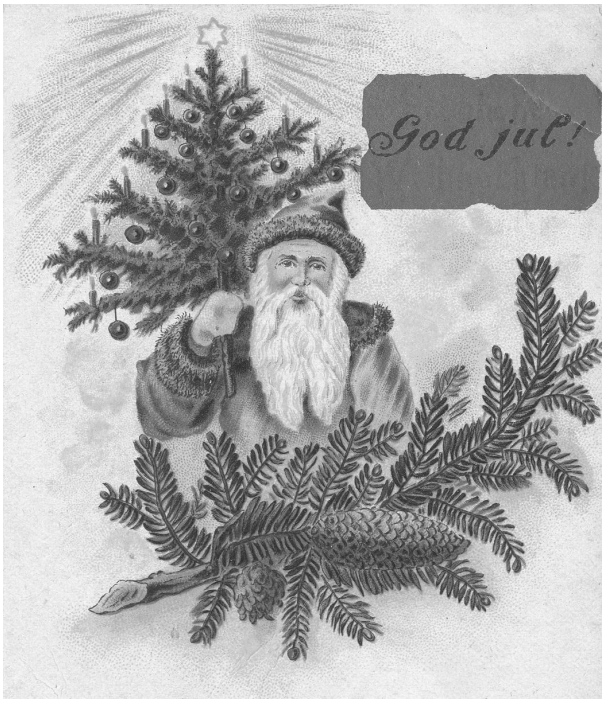

Föreningen Gamla Halmstads årsmöte 2012-10-15

§ 1 **Årsmötets öppnande**
Ordförande förklarade årsmötet öppnat.

§ 2 **Godkännande av dagordning**
Dagordningen godkändes.

§ 3 **Val av mötesordförande och mötessekreterare**
Årsmötet valde Sven Johansson till mötesordförande och Ilse Holm till mötessekreterare.

§ 4 **Val av justerare tillika rösträknare**
Årsmötet utsåg Börje Pettersson och Börje Winstrand till justerare tillika rösträknare.

§ 5 **Verksamhetsberättelse och bokslut**
Årsmötet beslutade att lägga verksamhetsberättelse och bokslut med godkännande till handlingarna.

§ 6 **Revisionsberättelse**
Årsmötet beslutar att fastställa resultat- och balans räkning enligt årsredovisningen.

§ 7 **Ansvarsfrihet för styrelsen för verksamhetsåret 2011-2012**
Föreningens revisorer har inkommit med revisionsberättelse vari årsmötet föreslås bevilja styrelsen ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar.
Årsmötet beslutar enligt förslaget.

§ 8 **Val av ordförande**
Valberedningen föreslår nyval av Sven Johansson som förening ens ordförande.
Årsmötet beslutar enligt förslaget.

§ 9 **Val av nio styrelseledamöter**
Valberedningen föreslår omval av Torgny Ahlgren, Kersti Nils son, Kerstin Wedin, Stefan Gustafsson, Anna Holmström och Ilse Holm. Valberedningen föreslår nyval av Bengt-Åke Helleklev och Anders Aili.
En styrelsepost föreslås vara vakant under ett år så att styrelsen kan utreda vilken kompetens man skulle behöva hos en ny styrel seledamot. Årsmötet beslutar enligt förslaget.

§ 10 **Val av revisor och revisorssuppleant**
Valberedningen föreslår omval av Ulf Skoglund som revisor och Sven-Ola Carlsson som revisorssuppleant. Årsmötet beslutar enligt förslaget.

§ 11 **Val av valberedning**
Årsmötet beslutar utse Lennart Lundborg, Börje Winstrand och Göran Hegen till valberedning med Göran Hegen som samman kallande.

§ 12 **Val av representanter i Stiftelsen Mellgrenska Huset**
Årsmötet beslutar att utse Carl-Gustaf von Mentzer och Thore Jönsson.

§ 13 **Val av representanter i Stiftelsen Sköldska Huset**
Årsmötet beslutar att utse K B Bjering och Anders Bergenek.

§ 14 **Fastställande av verksamhetsplan med budget för verksam hetsåret 2012/2013**
Styrelsen redovisar förslag till verksamhetsplan med budget för verksamhetsåret 2012/2013. Årsmötet beslutar enligt förslaget.

§ 15 **Fastställande av årsavgift för verksamhetsåret 2012-2013**
Styrelsen föreslår oförändrad avgift. Årsmötet beslutar enligt förslaget.

§ 16 **Motioner**
Inga motioner har inkommit.

§ 17 **Övriga frågor**
Lasse Ohlsson gav föreningen en eloge för vykortskampanjen för Najadens bevarande och bad om en tyst minut för politikernas agerande i Najadenfrågan.
Avgående ledamöterna Anders Bergenek, Christer Engstrand, Hans-Jörgen Wahlhed och Stig Asterling avtackades.

§ 18 **Mötet avslutas**
Ordförande förklarade årsmötet avslutat.

Sven Johansson — Mötesordförande
Ilse Holm — Mötessekreterare

Justeras
Börje Pettersson
Börje Winstrand

Vi hälsar nya medlemmar hjärtligt välkomna!

Apell, Claes, Halmstad
Blum, Margareta, Halmstad
Börjesson, Dan, Helsingborg
Cronholm, Leif, Halmstad
Hammarberg, Inga-Lill, Halmstad
Hedström, Siv, Halmstad
Idin, Lennart, Steninge
Ljungdahl, Inger, Halmstad
Johansson, Björn, Halmstad
Lundbom, Bengt, Göteborg
Lundin, Erik, Halmstad
Persson, Jonas, Stockholm
Svensson, Rolf, Skummeslövsstrand
Westergren, Jörgen, Halmstad
Zgrablic, Dennis, Halmstad

Stödjande medlemmar:
Johansson, Olavi, Åled
Johansson, Sibert, Halmstad
Kronqvist, Erik, Knäred
Kuylenstierna, Marianne, Halmstad
Nilsson, Majly, Halmstad

Facebook
Om du är med på Facebook ber vi dig gå in och gilla Gamla Halmstads sida. Det innebär att du bidrar till att sprida information om föreningen också till dina vänner.

Hemsidan
Titta gärna in på Gamla Halmstads hemsida www.gamlahalmstad.se

Stödjande medlemskap
Anhörig till medlem kan bli stödmedlem. Sätt in 50 kr på bg 308-5081 eller pg 26 42 00-7.
Uppge namn och adress.
Du lämnar ett viktigt ekonomiskt bidrag till föreningen. Årsbok och Halmstad Bud erhålls genom den anhörige.

HalmstadBudet är ett informationsblad för Föreningen Gamla Halmstads medlemmar.
© Föreningen Gamla Halmstad och respektive författare. Med stöd av Kulturnämnden i Halmstad.
Layout: Christel Ek.

Tryck: Fototryck, Halmstad 2012.
FGH, Fredsgatan 5, 302 46 Hstd. Tel: 035-21 40 40.
Hemsida: www.gamlahalmstad.se
E-post: info@gamlahalmstad.se
Expeditionen är öppen måndag–fredag 9–14.